№ 42 თებერვალი 22, პარასკევი 1891 თებერვალი 22, პარასკევი № 42

გაზეთი ღირს

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10 —	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათ დასაბეჭდად უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას კუკიაში, ავჭალის ქუჩა, თ. ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკის სახლებში. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიას სათ.-ვად-აზნაურო ბანკის სახლებში სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივ სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1891 საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1891

კნ. მანანა ზაალის ასული რატიშვილისა აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთა, რომ 23 თებერვალს, შაბათს, დანიშნულია წირვა მისის გარდაცვალებულ მეუღლის **თავ. ზურაბ გიორგის ძის რატიშვილის** სულის მოსახსენებლად და სთხოვენ მობრძანდნენ დიდუბის ეკკლესიაში, დილის ათს საათზედ. (1—1)

შაბათს, 23 თებერვალს

ტფილისის საარტისტო საზოგადოების დარბაზში გამართული იქნება

კონცერტი

„ქალ. ტფილისის სკოლების შეუძლებელ მოსწავლეთა დამხმარებელ საზოგადოების“ თანხის გასაძლიერებლად.

კონცერტში მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი ზარუდნაიასი, პაპოვისა და უნტილოვისა; ბ-ნნი ბარბინი, რუბირატტო, კოშიცი, კოლჩინი, პახომოვი და სარაჯიშვილი.

დაწვრილებით პროგრამა აფიშაში გამოცხადდება. ბილეთები ისყიდება საარტისტო საზოგადოების შვეიცართან.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

(2—1)

კვირას, 24 თებერვალს, „ტფილისის კლუბის“ დარბაზში დანიშნულია ქართულ დრამატიულ საზოგადოების სასარგებლოდ

ბალი

ბილეთის ფასი—2 მან.; დასაწყისი—საღამოს 9 საათზე.

ბილეთები ისყიდება კნ. ელენე მიხ. ანდრონიკაშვილისას და ტფილისის კლუბში.

(7—5)

ახალი ამბავი

⁂ საბჭოს უკანასკნელს კრებაზე ხმ. ნ. დ-ძემ ზუბალოვმა წარადგინა პროექტი ქალაქის სამმართველოში მოსამსახურეთა პენსიის წესდებისა. საბჭომ ამ პროექტის განხილვა ჯერ ხანად გადასდო, რადგან აღმოჩნდა, რომ ქალაქის გამგეობასაც ჰქონია ამ საგნის შესახებ თავისი პროექტი, და ამ ორივე პროექტის ერთად შედარება მიანდო გამგეობას. აი რა დედააზრი გაუტარებია ბ-ნ ნ. ზუბალოვს თავის პროექტში: საპენსიო თანხა უნდა შესდგეს მოსამსახურეთა ჯამაგირიდგან, რომლიდგანაც 6% უნდა გადიდოს ყოველ თვეის თავზედ ჯამაგირის მიღების დროს; ამას გარდა ქალაქის საერთო თანხიდამ 500 თუმანი გადაიდოს ყოველ-წლივ და ეს ფული [illegible] ქალაქის სახელობაზედ, მაგრამ აქედგან სხვა არავითარ საგანზედ არ უნდა იხარჯებოდეს, პენსიას გარდა.

პენსიის დამსახურებისათვის საჭირო სამსახური 15, 20, 25 და 30 წლის განმავლობაში; ვინც 15 წელიწადზე ადრე დაანებებს თავს სამსახურს, შეუძლიან მიიღოს ერთ-ხანად შემწეობა ფულით, ერთის წლის ჯამაგირის ოდენა, ან ნაკლები—იმის მიხედვით, თუ რამდენი წელიწადი უმსახურნია.

უშვილო ქვრივს უნდა მიეცეს ნახევარი იმ პენსიისა, რომელიც მისმა ქმარმა დაიმსახურა. თუ მცირე წლოვანნი შვილები ჰყავს, მაშინ სრული პენსია. თუ მამით ობლები დედითაც დაობლდნენ, სრული პენსია უნდა მიიღონ მამისა: ვაჟებმა 17 წლამდე, ქალებმა—21 წლამდე, ან გათხოვებამდის, თუნდ 21 წელზედ უფრო ადრე მოუხდეთ გათხოვება.

აი ეს არის უმთავრესი საფუძველნი ბ-ნ ნ. ზუბალოვის პროექტისა. ეხლა სასურველია მხოლოდ, რომ როგორც ეს პროექტი, აგრეთვე მეორეც—გამგეობისა—ჩქარა იქმნეს გარჩეული და წარგენილი საბჭოში, რომ ეს სასიამოვნო საქმე დროზედ შესრულდეს.

⁂ ჩვენმა ქალაქის გამგეობა, როგორც ამას წინად მოვიხსენიეთ, განიზრახა ტფილისში ტელეფონის გამართვა. ისიც იყო ვარაუდით ნაანგარიშევი, რომ თითო კაცის აბონემენტი ეღირება ხუთი თუმანიო. გამგეობამ ტელეფონის გამართვის საქმე მიანდო ქალაქის უფროს ინჟენერს, რომელმაც ის დასკვნა წარუდგინა გამგეობას, რომ, ქალაქის შუაგულიდგან რომ უმთავრესს ადგილებში გა[illegible] ტელეფონი 50 კაცისათვის, რომელთაც ამისი სურვილი გამოაცხადეს, თითოს დაუჯდება წელიწადში ტელეფონი არა ნაკლებ ათის თუმნისა და, თუ მსურველთა რიცხვი იმატებს, ეს ხარჯი შემცირდება იმის და მიხედვით, რამდენიც ემატება ეს რიცხვი.

ტელეფონი ისეთი საჭირო იარაღია ჩვენს დროში მოსაქმე კაცისათვის, რომ ამის მსურველი 50-ზე მეტი აღმოჩნდება ჩვენს ქალაქში. საჭიროა მხოლოდ ჩქარა განაცხადონ თავიანთი სურვილი, რომ დროიანად შეუდგნენ ამ სასარგებლო საქმის განხორციელებას.

⁂ დღეს, პარასკევს, 22 თებერვალს, სათავად-აზნაურო ბანკის თეატრში დანიშნულია ბენეფისი ფორკატის დასის საუკეთესო არტისტ-ქალის ე. ს. მაიეროვისა. წარმოდგენილი იქმნება ფრანგულიდგან ნათარგმნი დრამა ა. ბელლოსი „Преступленіе и наказаніе“ და ვოდევილი „Мастерская русскаго живописца“. საკვირაოდ კიდევ დანიშნულია ბენეფისი ამ დასის მეორე დიდის მშრომელის, რეჟისორის ლენნისა, რომლის საბენეფისოდაც წარმოადგენენ ტფილისელების საყვარელ ფეერიას „მოგზაურობა ქვეყნის გარშემო“.

⁂ ტფილისის სამხედრო სასამართლომ, როგორც მკითხველმაც უწყის, გადუწყვიტა პოდპორუჩიკს გოლოლობოვს, რომელმაც ამას წინად დამბაჩით დასჭრა თავისი უფროსი პოდპოლკოვნიკი გორსკი, ოცის წლით კატორგა და შემდეგ სამუდამოდ დასახლება სახალინის კუნძულზე. განაჩენი სასამართლოსი უეჭველად უკვე დამტკიცდა და პოდპორუჩიკი გოლოლობოვი გადასცეს საგუბერნიო სამმართველოს, რომელმაც დამნაშავეს აჰყარა აფიცრის პაგონები და გაგზავნა სატუსაღოში, სადაც ტუსაღის ტანისამოსი უნდა ჩააცვან. გოლოლობოვი მეტად ახალგაზდაა,—ასე ოც-და-ერთის წლისაზე მეტი არ იქნება,—ახოვანი და სასიამოვნო სახისა. თავი მეტათ თამამად და უდარდელად ეჭირა, მხოლოდ, როდესაც სატუსაღოში შეიყვანეს, თვალიდგან ცრემლები გადმოსქდა...

⁂ ჩვენ მივიღეთ გორის დედათა პროგიმნაზიის მზრუნველთა საბჭოსაგან გაზეთში დასაბეჭდად შემდეგი ანგარიში 1890 წ. მისის შემოსავალ-გასავლისა. 1889 წლიდგან დარჩენილი ყოფილა 393 მან. და 1890 წელს შემოსულა:

1) მისის იმპერატორებითის უმაღლესობის დიდის მთავრინა ანასტასია მიხეილის ასულისაგან 300 მან., 2) მოსწავლეთაგან სწავლის ფული—2452 მან. 86 კაპ. 3) შემწეობა მთავრობისაგან—1000 მან. 4) შემწეობა ქ. გორისაგან—1000 მან. 5) თავ. ა. ა. ამილახვრისაგან—100 მან. 6) გორის კლუბისაგან—316 მან. 10 კ. 7) საქველ-მოქმედო საზოგადოებისაგან 20 მან. 8) შემოსავალი დუქნებიდგან—15 მან. 9) მზრუნველთა საბჭოს წევრის თავ. რ. შ. ერისთავის მიერ გამართულ ლატარია-ალეგრისა და სხვა წვრილმანი შემოსავალი 937 მან. 45 კაპ., სულ 6534 მან. 41 კაპ.

დახარჯულა:

1) მასწავლებელთა ჯამაგირებზე—4942 მან. 2) წიგნთ-საცავზე—55 მ. 90 კაპ. 3) სასწავლებლის წვრილმანი ხარჯი—157 მან. 43 კაპ. 4) მოსწავლეთა ხელ-საქმის მასალისა, კანცელარიის ნივთებსა და ლატარიის გამართვაზე—103 მ. 98 კაპ. 5) სასწავლებლის შენობის შეკეთებასა და დაზღვევაზე—144 მან. 38 კაპ. 6) შეშაზე—276 მან. 95 კაპ. 7) მოსამსახურეთა ჯამაგირებზე—400 მან. სულ 6080 მან. 64 კაპ.; დარჩენილა 1891 წლისათვის—453 მან. 77 კაპ.

ფელეტონი

ორი ძეგლი

(თარგმანი)

—მართალია, ბევრნი ამბობენ, მიცვალებული, სადაც უნდა იყოს დასაფლავებული, სულ ერთიაო, მაგრამ მე ამის წინააღმდეგი ვარ და აი რადა. თუ ჩვენს ძვირფასს არსებას ლურჯი ცა დაჰყურებს, მისი საფლავი მწვანით არის შემოსილი და ყვავილები სურნელებასა ჰფენენ ამ საუკუნო სამყოფის მიდამოს, მზის მაცხოველებელი სხივები ეთამაშება და ეალერსება, ისე გვგონია, ისიც ჩვენსავით სტკბება ბუნების სიშვენიერითაო.

ასე ამბობდა ერთი სამსახურიდგან გადამდგარი მოხუცი, მთავარ-დიაკვანი, რომელიც შემთხვევით გავიცანი.

— ყმაწვილობისას მეტის-მეტი ცოცხალი და მხიარული ვიყავ, თუმცა ხანდახან უცნაურიც. მაგალითად, სასაფლაოზედ ხეტიალი მიყვარდა, მეტადრე ზაფხულის მთვარიან ღამეში. „მიცვალებულთა სამეფო“ სრულიად არ მაშინებდა, პირ-იქით, ცოცხალი ხალხი უფრო მაფრთხობდა და ამიტომ ღამე სასაფლაოზედ წასვლას ვერა ვბედავდი. როდესაც ჩემი ტოლ-ამხანაგი ქალები ლიბანის ხის თეთრის ყვავილის დანახვაზედ თრთოდნენ და სუდარა წამოსხმულ მიცვალებულად ეჩვენებოდათ, მე გულადად, უშიშრად გავწევდი ხოლმე ხისაკენ და ვარწმუნებდი მხდალს ამხანაგებს, რომ საშიში არა არის-მეთქი.

ამ მთავარ-დიაკვნის წყალობით მშვენიერი სანახავი და სასეირნო ადგილი იყო ხ—ს სასაფლაო. მთელი ეს ადგილი შემკული იყო სხვა-და სხვა გვარის ხითა და ყვავილით. მოხუცი მთელი დღე ჰფუსფუსებდა, სწმენდავდა, ბილიკებს ასუფთავებდა, ყვავილებსა და ხეებს რწყავდა და ჰფურჩნიდა. თეთრ-კაბა, გრძელ ჭაღარა წვერით შემკული მოხუცი ძველის აღთქმის მამათ მთავარს ემსგავსებოდა. იმას საზრდოს ის საჩუქარი შეადგენდა, რომელსაც მიცვალებულთა პატრონნი აძლევდნენ, რომ ყური ეგდოთ საფლავისა და ყვავილებისათვის. ისიც ერთ ნაირად განურჩევლად უვლიდა ყველას საფლავს, იმისთანა საფლავსაც-კი, რომელიც პატრონს აღარც-კი ახსოვდა. მართალია, ამ სასაფლაოს მცველი ჰყავდა, რომლის მოვალეობაც იყო სასაფლაოს დასუფთავება, მაგრამ მოხუცი იმას არ აწუხებდა და გზებს თითონ არაკრაკებდა, ქვიშასა ჰფენდა და საფლავებიც ისე კარგად იცოდა, რომ შეუცდომლად ეტყოდა ყველას, სადა იყო დასაფლავებული იმათი მიცვალებული.

გაზაფხულზედ, 186... წ., ეს სასაფლაო ერთმა დიდის ხელოვნებით ნაკეთებმა და ძვირფასმა ძეგლმა დაამშვენა. მშვენიერ შავის ქვის ფილაქანზედ თეთრი მარმარილოს გამოღუსკუმებული ანგელოზი იდგა და, გასაფრენად მომზადებულს, მარჯვენა ხელში ჯვარი ეჭირა, რომელზედაც ძვირფასი კანდელი ეკიდა; მარცხენა ცისაკენა ჰქონდა აშვერილი. მარტო ზევარდმოდ მომადლებულს, ოსტატს შეეძლო გამოქანდაკება ასეთის საკვირველებისა, რომელიც რაღაც სიწმინდის სხივით იყო გაბრწყინვალებული. თვით ანგელოზის ტანისამოსი ისეთის სინამდვილითა და ისეთის ხელოვნებით იყო გამოკვეთილი, რომ ძალა-უნებურად გიზიდავდა ხელი შეგეხო და დარწმუნებულიყავ, ნამდვილი ტანისამოსი აცვია, თუ ხელოვნებაა ასეთი საოცარიო. როდესაც წყვდიადი მოიცავდა ქვეყანას და მისი მანათობელი დასასვენებლად ჩაესვენებოდა, ანგელოზის ხელში კანდელი დაიწყებდა ხოლმე კაშკაშს და დუმილით მოცულს სამარეს ანათებდა. მთელი ეს სამარე ყვავილებში იყო ჩამალული. ძეგლის ერთ მხარეს დიდრონის ასოებით ეწერა: „დაუვიწყარს მეგობარს. ნახვამდის“. ვინ იყო ეს დაუვიწყარი მეგობარი, ვინა ჰნატრობდა მის ნახვას, არავინ იცოდა მოხუცის მთავრის გარდა და მეც იმას მივმართე.

ერთხელ დილისით, თორმეტ საათზე, სასაფლაოზედ წაველი. ანგელოზის სიმშვენიერით გატაცებულმა, თვალი ველარ მოვაშორე, კარგა ხანს ვიდექ და შევყურებდი. ანგელოზის სახეს დღე სულ სხვა გამომეტყველება ჰქონდა: მხიარული, მოღიმარი, სიცოცხლით სავსე, ასე გვგონებოდათ: აი, ან ეხლა გააღებს ბაგეს და მოგითხრობს იმ სოფლის ამბავს, იქაურ ნეტარებით სავსე ცხოვრებას და ან ეხლაო.

— დასტკბით მაგის ყურებით! შემესმა ვიღასიც ხმა იმ დროს, როდესაც გაშტერებული თვალს ველარ ვაშორებდი ანგელოზის ქანდაკებას. უკან მივიხედე და დავინახე მოხუცი მთავარი, რომელიც ფეხ-მარდად მოდიოდა ჩემკენ და თან იღიმებოდა. ეტყობოდა, ძალიან ესიამოვნა, ანგელოზის ხილვით აღტაცებულს რომ მხედავდა.

— ეს მესამედ მოვდივარ ამ ხელოვნების საკვირველების სანახავად და მაინც არ მომწყინდა-მეთქი მივუგე: ვისია ეს ძეგლი?

— ეგ ძეგლი დაუდგა თავის ქმარს ქ-ნმა ე—მა... ათას ექვსასი თუმანია დამჯდარი.

— ათას ექვსასი თუმანი?! —გავიოცე: ეგ ხომ მთელი ქონებაა!

— დიაღ, ათას ექვსასი თუმანი ძეგლი ღირს, ორასი თუმანი—სასაფლაოს ადგილი. ახალგაზდა ქვრივი არას იშურებს თავისის საყვარელ ქმრისათვის... თითქმის თავსაც-კი არა ჰზოგავს... ბევრი ატირებული და გამწარებული ცოლი მინახავს ჩემს სიცოცხლეში, მაგრამ მაგისთანა მწუხარესა და უნუგეშოს-კი არ შევხვედრივარ?.. გასაკვირველიც არ არის: ცხრამეტის წლის

⁂ ყველიერის ხუთშაბათს, ღირსის შიო მღვიმელის ნაწილთ აღმოყვანების დღეობას, შიო მღვიმის მონასტერში სწირავს და წირვის შემდეგ პარაკლისს გადიხდის თვით წინამძღვარი ზემოხსენებულის მონასტრისა ეპისკოპოსი ალექსანდრე.

⁂ შინაგან საქმეთა სამინისტროში ამ ჟამად მუშაობს კომისია, რომელმაც უნდა გამოარკვიოს სომეხთა მდგომარეობა კავკასიაში. კომისიას უფრო ის აქვს მინდობილი, რომ გამოიკვლიოს, რა გვარად უნდა იქმნას მოწყობილი სომეხთა სამრევლო სკოლები და როგორი ერთმანეთობა უფრო სასურველია, რომ ჰქონდეს მთავრობასა და ეჩმიაწინის კათალიკოზს.

⁂ სოფ. ხაშმი (ტფილისის მაზრა): 10 თებერვალს გადავიხადეთ აქ პანაშვიდი განსვენებულ დ. ბაქრაძისათვის.

ჩვენსკენ ძლიან დიდი და ავი ზამთარი იყო წელს. წასვლა ისი და აღარ დაბრუნება. სნეულობ ბევრი მოჰყვა თან. დიდი შემწეობა აღმოუჩინა სოფელს და მის ავადმყოფებს მუხროვანის სამხედრო ექიმმა, რომელმაც ბევრი გადაარჩინა სიკვდილს. სოფელი დიდი მადლობელია მისი.

ქურდობა ჩვენსკენ დიდია. ქურდობენ ისევ შინაურები, მეზობლები. აღარა დააყენეს-რა, რასაც-კი ხელი მოეკიდება: ქათამი, ინდაური, ღვინო ქვევრში და სხვ. თათრებსა ერიოდით და ჩვენი შინაური ქურდი ვერ აგვილაგმავს და შინვე წესიერება და კანონიერება ვერ დაგვიმყარებია.

⁂ თელავი: 15 თებერვალს თელავის წმ. ნინოს დედათა სასწავლებელში კრება იყო ამავე სასწავლებლის გამგეობის თავმჯდომარის თაოსნობით. კრებაზე გამგეობის წევრთ გარდა, დაესწრნენ მოწვეულნი თელავისა და სიღნაღის მაზრის თავადაზნაურთა წინამძღოლი თავადნი რევაზ ვახვახიშვილი და ივანე ანდრონიკაშვილი, თელავის მაზრის უფროსი თავ. ნიკოლოზ ჩოლოყაშვილი და სასწავლებლის ზედამხედველი ბ.ნი ვასილ კიკნაძე. კრებას უნდა მიექცია ყურადღება სასწავლებლის გაჭირვებულ მდგომარეობისათვის, რომელსაც, როგორც მკითხველს მოეხსენება, ხარჯი სამასი თუმანით მეტი მოელის შემოსავალზე, და მასვე უნდა აღმოეჩინა საშუალება ამ ხარჯის დაკმაყოფილებისა. ჯერ არ ვიცით, რა გზას დაადგა კრება და რა ღონე გამოსძებნა ამ საჭიროების დასაკმაყოფილებლად.

თებერვლის ათსა და თერამეტს კახეთში ძლიერი ქარი იყო, მაგრამ ისეთი ცივი-კი არა, როგორც იცოდა ხოლმე. ქარს შემდეგ დათბა, ვაზაფხულის სუნი დატრიალდა. თექვსმეტ თებერვალს, საღამოს რვა საათზე, დაიწყო თოვა, ჰბარდნის და, რაც ბევრი მოვა, ის უკეთესი მოსავლისათვის.

⁂ „Нов. Обоз.“-ეს აუწყებენ, რომ ერთს ტფილელ მამულის პატრონს განუზრახავს იაფ ფასად დაუთმოს, ვისაც ჯერ არს, დიდი ნაჭერი მამული (ოთხ დღიურამდე) შენობის ასაგებად მცირე-წლოვან დამნაშავეთა თავ-შესაფარისათვის. მამული ველაბარშია, კახეთის ქუჩაზე.

⁂ იმავე გაზეთს სწერენ დაბა სუჯუნიდამ, რომ ერთს ღამეს გაჰქრნენ აქედამ ახალგაზდა კაცი საჩინო ნოდია და ყმაწვილი გასათხოვარი ქალი, ასული მისის მიძაშვილისა. ახალგაზდებს დაქორწინება სდომებოდათ, მაგრამ, რადგან ქალს თან გაჰყოლოდა 50 მან. თავის პაპისა, შესანახად მიბარებული, დაუწყვს ძებნა გაქცეულებს და მალე იპოვნეს. სუჯუნელების სალაპარაკო ეხლა მხოლოდ ეს ამბავი-ღაა. საშინლად გულამღვრეულნი არიან ნათესავების ასეთის საქციელის გამო და ამბობენ, რომ ასეთი ცოდვა სწორედ მეორედ მოსვლის ნიშანიაო.

◆◆

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდამ)

ბოლგარიასა და რუსეთს შორის ისევ ისეა საქმე გახიახებული და გამწვავებული, როგორც აქამომდე იყო. ბოლგარიაში კვლავ პრინცი ფერდინანდი ჰმთავრობს და რუსეთი კვლავ ამ მისს მთავრობას უკანონობად სთვლის. გამწყრალმა რუსეთმა თავისი ელჩიც-კი წამოიყვანა იქიდგან და ეხლა ბოლგარიაში რუსეთის საქმეებს გერმანიის ელჩი განაგებს. აწინდელი მთავრობა ბოლგარიისა იმდენად ჰმტრობს რუსეთს, რომ ამ ბოლოს დროს დიდის სიამოვნებით შეივრდომა და თავ-შესაფარი აღმოუჩინა ყველა რუსეთიდგან განძევებულ და ექსორია ქმნილ ამ სახელმწიფოს მართვა-გამგეობის წესის წინააღმდეგსა და არ-მომწონე კაცს—ანარხისტებს. რუსეთმა ამ თავისის ორის მტრის ერთად თავ-მოყრა არაფრად იჯამნიკა და მოსთხოვა ბოლგარიის მთავრობას, რომ რუსეთის მტრებს, ანარხისტებს, მანდ ბინასა და თავ-შესაფარს ნუ მისცემო. ეხლა გაზ. „Московскія Вѣдомости“-ს სოფიელი კორესპონდენტი სწერს, რომ მოთხოვნილება ჩვენის მთავრობისა შეასრულა და ბოლგარიიდგან განაძევა ის რუსეთის ანარხისტები, რომელთაც ვერ მოასწრეს ბოლგარიის ქვეშევრდომობის მიღება. იუსტიციის მინისტრმა ტონჩევმა აუხსნა და განუმარტა დაბარებულს ანარხისტებს, რომ დროებით უნდა დაემორჩილნეთ ამ განკარგულებასაო.

— ბატონებო! ძალიანაც ნუ შეწუხებთ თავსაო, უთხრა დასასრულ ტონჩევმა: იცხოვრეთ მცირეოდენს ხანს რუმინიაში და მერე, ღმერთი მოწყალეა, ისევ მოგეცემათ შეძლება ჩვენთანვე სტუმრად მოსვლისა. ეხლა-კი საჭიროა თვალის ასახმელად ბოლგარიას თავი დაანებოთო.

მეორე დღეს, 1 თებერვალს, ანარხისტები ყველანი გავიდნენ სოფიიდგან და სტუმართ-მოყვარე რუმინიისაკენ წარემართნენ.

მე გადმომცეს, რომ ბოლგარიიდგან „ექსორია ქმნილ“ ანარხისტებს სოფიაში ფული შეუგროვეს საგზაოდ და ყველაზედ მეტი ფული შესწირეს სტამბულოვმა (250 მანეთამდე) და ტონჩევმა (200 მანეთამდე); საერთოდ-კი ანარხისტებს საკმაო ფული მოჰგროვებიათ, რომ რუმინიაში დროებით გაუჭირვებლად იცხოვრონ, ესე იგი, 2,000 მანეთამდე.

მაშ ასე, შეუსრულებია-კი ბოლგარიის მთავრობას რუსეთის თხოვნა, მაგრამ თავისებურად, გარეგნად. განუძევებიათ რუსეთის მტერმოყვარე ანარხისტები, ისიც დროებით, და თან თავზედ ხელიც გადაუსვამთ, ვითომ-და ჩვენ ისეთი სასტიკნი არა ვართ, ისეთი უწყალონი და შეუბრალებელნი, როგორიც რუსეთია, და ჩვენს მზრუნველობასა და მფარველობას საქმით, სახრავით არასოდეს მოგაკლებთ, თუმცა სახელით-კი განძევებულ და ექსორია ქმნილი ხართ ბოლგარიიდგანაო.

◆◆

რუსეთი

ერის ჯან-მრთელობის დამცველ საზოგადოების ლაბარატორიაში, როგორც „Новое Время“ ამბობს, ამ ჟამად ორი ახალგაზდა ქიმიკოსი მუშაობს, რომელნიც ამ საზოგადოების მინდობილებით იკვლევენ მადნის წყალთა თვისებას. აქამდის, როგორც ვიცით, ამავე ლაბარატორიაში გამოკვლეულ იქმნა ღვინის თვისება.

— გაზეთი „Южанинъ“-ი ერთს ახირებულს და ძნელად დასაჯერებელს ამბავს მოგვ-თხრობს, რომელიც ადესის მაზრის სოფ. პეტროვსკში მომხდარა. ერთს იქაურს გლეხს დედმამა გაუყიდია. მყიდველსა და გამყიდველს ამის გამო ერთმანეთს შორის ნასყიდობის ბარათიც შეუდგენიათ. დედ-მამის გამყიდველს ერთი მანეთი ბედ მიუღია და დანარჩენი 24 მან., როცა გაყიდულს დედ-მამას ჩააბარებდა ახალს პატრონს, მაშინ უნდა მიეღო. დანიშნულს დღეს ნაყიდი საქონელი,—თუ შეიძლება ასე ვსთქვათ,—მოიკითხა მყიდველმა. მაგრამ დედმამის გამყიდველმა გლეხმა ცოტა არ იყოს თავისს პირობას გადუდგა. მამაჩემი წაიყვანეო, უთხრა მყიდველს, ხოლო დედაჩემი ვერ წამოგყვება, რადგანაც უიმისოდ, როგორც ვატყობ, ჩემი პატარა შვილები მოიწყენენ. იმის მაგიერად მამიდა მყავს და თუ გინდა ის წაიყვანეო. გაყიდული მამა თუმცა ჯავრობდა, წყრებოდა და იგინებოდა, მაგრამ გაყიდვაზე უარის თქმას მაინც ვერ ახერხებდა, რადგან ნასყიდობის ბარათი უკვე დაწერილი იყო. ხოლო მამიდა ამბობდა, გაყიდვას რას მემართლებით, როცა მუშაობა შემიძლია და ჩემი რჩენა არავის არ გაქვს დაკისრებულიო. საქმე იქამდე მივიდა, რომ ადამიანების ახირებულმა მუშტარმა სოფლის სასამართლოში ხელ-შეკრულობის დარღვევა იჩივლა და საქმე სხვა გვარად დატრიალდა. დედ-მამის გამყიდველს ბედ მიცემული ფული ჩამოართვეს და შემდეგ-კი გააწვინეს და ოცი წკეპლა დაჰკრეს. ალბად ჰკუა ასწავლეს.

— შინაგან საქმეთა სამინისტრომ განკარგულება მოახდინა, რომ აღწერილ იქმნას ყველა ის უცხო ქვეყნელი, რომელნიც რუსეთის დასავლეთსა და სამხრეთ გუბერნიებში ცხოვრობენ.

◆◆

უცხოეთი

გერმანია. ვინც კარგად იცნობს იმპერატორს ვილჰელმსაო, ამბობენ გაზეთები, ამტკიცებენ, რომ იმისი დიდი სურვილი და თავ-მოყვარეობა არის, მოურიგდეს საფრანგეთსაო. ამისი ნიშნები ბევრს წვრილმან გარემოებაში სჩანს, თუ კაცმა ყურადღება მიაქციაო. ამბობენ, მაგალითად, რომ, თუ იმპერატორს ვილჰელმს პატივისცემა არ ჰქონდეს საფრანგეთის ერისა და არ უნდოდეს მესამე რესპუბლიკასთან დაახლოვება, არ ეწვევოდა სადილად საფრანგეთის ელჩის ბერლინში ჰერბეტსაო. არც თავის დედას ვიქტორიას მისცემდა ნებას პარიჟში წასვლისასაო. ამ სურვილისავე მომასწავებელია აგრეთვე ის დეპეშა სამძიმრისა, რომელიც გაუგზავნა ვილჰელმმა პარიჟის აკადემიას მხატვარის მეისონიეს გარდაცვალების გამო.

ქვრივის დედოფლის პარიჟში წა-

ქალმა სიყვარულით შეირთო ქმარი, ოთხი წელიწადი სტკბებოდა და ბედნიერად სცხოვრობდა საყვარელ ქმართან; შემდეგ დაუნდობელმა სიკვდილმა სიამოვნება მთლად ჩაამწარა, მწუხარებად შეუცვალა და საყვარელი ქმარი ხელიდგან გამოაცალა... ამბობენ, პირველ ხანებში კინაღამ ჰკუაზედ შესცდა და თავი მოიკლაო, ეხლა-კი ცოტა დამშვიდდა მწუხარებას შეეჩვია და დღე—ყოველ დადის ქმრის საფლავის სანახავად... ძეგლს საკუთარი მცველი დაუყენა, რომ არავინ წაახდინოსო... ხომ იცით, ათას ნაირი ხალხი დაეხეტება სასაფლაოზედ. მე ხშირად ავადმყოფობ, სასაფლაოს მცველი ყველა საფლავს ვერ უგდებს ყურსა და შეიძლება ამისთანა საგანგებო ძეგლი უბრალოდ გააფუჭონ, წაახდინონ და დაამტვრიონ... ყვავილებს მებაღე უვლის, თითონ ქვრივი-კი—კანდელს თავად ანთებს... ყურადღება მიაქციეთ მაგ კანდელს, რა ხელოვნურად არის გაკეთებული?.. რა ცუდი ამინდიც უნდა იდგეს, არა ჰქრება...

— აი, მობრძანდით გაჩვენებთ, მეორე საფლავს, რომლის ამბავიც მართლა რომ გულ-საკლავი და ყურადღების ღირსია,—სთქვა მოხუცმა და მიმიყვანა მეორე საფლავთან, რომლის ძეგლიც, მართალია, ისეთი ძვირფასი და დიდის ხელოვნებით გაკეთებული არ იყო, როგორც პირველი, მაგრამ ეტყობოდა-კი, რომ პატრონს არა დაეშურებინა რა იმის გამშვენიერებისათვის. ბრინჯაოს მოაჯარ შუა ორი ნიში იდგა: ერთში ხატი ესვენა, მეორეში ქალის წელ-ზევითი სურათი. მთელი საფლავი დაფარული იყო სხვადასხვა ფერის ვარდით, რომელიც სასიამოვნო სუნსა ჰფენდა საფლავის მიდამოს. იქვე იდგა გრძელი რკინის სკამი.

— აქ ასაფლავია ახალგაზდა, შეძლებულის დედმამის ერთად ერთი ქალიო, მითხრა მთავარმა: თორმეტი წელიწადი იყო ქ—ნი კ—ნი ქმრის ხელში და შვილი-კი არა ჰყავდა. ხატი, ეკკლესია და მონასტერი არ გადურჩათ ცოლ-ქმართ მოუვლელი და მარტო იმის ნატვრაში-ღა იყვნენ, რომ ღმერთს შვილის ღირსი გაეხადა. უსმინა ღმერთმა ვედრება და აჩუქა ქალი, რომელმაც დიდხანს ვერ ახარა დედ-მამა: თერამეტის წლისა შესრულდა და განუტევა კიდეც უმანკო სული, თითქმის ერთს კვირაში დავასაფლავეთ მეზობლები... სასაფლაოზედ ყოველ დღე ორი ქალი დადიოდა: ერთისა—დედა, მეორესი—ცოლი. ახალგაზდა ქვრივი დაეცემოდა ქმრის საფლავზედ და ისეთის გულგასაგმირის ხმით მოსთქვამდა, ისეთ ნაირად შეწუხდებოდა და მისდი-მოსდიოდა გული, რომ, გეგონებოდათ, ან ეხლა ამოჰხდება სული, ან ეხლაო... დედა უფრო ნაკლებად სტიროდა, მარტო გაფითრდებოდა და გაშრებოდა ხოლმე, თითქო გაქვავდაო... მერე დაიჩოქებდა ხატის წინ და დაიწყებდა ლოცვას, ან ჩამოჯდებოდა სკამზედ და სახარების კითხვას მოჰყვებოდა...

— ვის მწუხარებას უფრო თანაუგრძნობთ-მეთქი, მამაო მთავარო? შევეკითხე.

მოხუცი ჩაფიქრდა, თავი ჩაჰკიდა, მერე შემომხედა და მძიმედ სთქვა.

— ეხლა ორივენი თითქმის ერთ ნაირად სწუხან... რომლის მწუხარება უფრო ღრმაა, ამას-კი დრო გამოაჩენს...

მეორე გაზაფხულზედ, როდესაც ჩვეულებრივ ავედი ხ—ს სასაფლაოზედ, ანგელოსი ისეთი აღარ მეჩვენა, როგორიც წინად... აღარც კანდელი ენთო, აღარც სად ყვავილები იყო... ახალგაზდა ქალის ძეგლი-კი წინანდებურად ლაზათიანი დამხვდა.

ორის წლის მოგზაურობის შემდეგ დავბრუნდი ისევ ხ—ს და გავწიე „მიცვალებულთა სამეფოს“ სანახავად. „ისევ ისეთი მშვენიერია ნეტა ანგელოზი, თუ უწმინდურმა ხელმა ბოლო მოუღო-მეთქი“, ვფიქრობდი და მივეშურებოდი ძეგლის სანახავად. მივუახლოვდი ძეგლს და შევდექი... მუხლთ მომეკვეთა... წინანდელ ძეგლის მიერ გამოწვეული აღტაცება მწუხარებად შემეცვალა... ვუყურებდი და მაინც არა მჯეროდა... მარმარილოს ანგელოზის მაგიერ საზარელი სურათი წარმომიდგა... ღვთის მგმობელთ არ დაენდოთ ხელოვნების ძვირფასი ნამოქმედარი: მარჯვენა ხელი და ფრთები მოემტვრიათ და მხოლოდ მარცხენა ხელი-ღა შერჩენოდა... შამბში ჩამალულ ძეგლისა მარტო ოდენ წარწერა-ღა მოჩანდა: „დაუვიწყარს მეგობარს“... შეურაცხებად, შეგინებად მეჩვენა ეს სიტყვები... გავწიე ახალგაზდა ქალის ძეგლისაკენ, რომელიც ისეთივე მშვენიერი და მოვლილი იყო, როგორც ამ ორის წლის წინად, და აქ უნებურად მომაგონდა პოეტის სიტყვები:

„ქალი მამას ქმარში გასცვლის,
ცოლი ქვრივი სხვას წაჰყვება,
მაგრამ დედას შვილის ტრფობა
სამარეში თან ჩაჰყვება!“

ამ სურათის ხილვით შეწუხებული შინისაკენ გამოვბრუნდი და გზაზედ შემომხვდა სასაფლაოს მცველი, რომელმაც მითხრა, რომ მოხუცი მთავარი უკვე გარდაიცვალაო. იმავე მცველსა ვკითხე მარმარილოს ანგელოზის ამბავი.

— ახალგაზდა ქვრივი გათხოვდაო, მითხრა იმან: ქმრის საფლავის სანახავად აღარ მისულა, სხვა ქალაქში გარდასახლდა და ძეგლი უპატრონოდ დარჩა. ერთ ღამეს ვიღაც ბოროტმოქმედს ანგელოზი დაემტვრია და კანდელი წაეღო...

— მეორე ძეგლი რაღად არის წინანდებურად მოვლილი?

— იმიტომ, რომ იმ ძეგლს თითონ მიცვალებულის დედა უგდებს ყურს, ის უვლის... ხომ მოგეხსენებათ, დედა სხვაა, ცოლი სხვა...

არა სტყუოდა მცველი... არც განსვენებული მთავარი... ვისი მწუხარება უფრო მეტი იყო, დრომ დაგვანახვა...

ე. ბ—ძე

სვლა, მართალია, უმნიშვნელოა იმ მხრით, რომ დედოფალს არავითარი საპოლიტიკო მინდობილობა არა აქსრა დავალებული, მაგრამ ეს წასვლა რომ დიდს საპოლიტიკო მნიშვნელობას არ არის მოკლებული, ამაში ეჭვი არ უნდა ვიქონიოთ. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ 1871 წლიდამ არც ერთს ჰოჰენცოლერნს ფეხი არ დაუდგამს საფრანგეთის მიწა-წყალზე და დღეს დედოფალი ვიქტორია ამ 19 წლის განმავლობაში პირველად წავიდა საფრანგეთსაო. ვინ იცის, იქნება, მისი წასვლა იმის გამოსაცნობი ცდაც არის, აბა ვნახოთ, რას იტყვის პარიჟი, საფრანგეთი, ამ ამბის გამოვო და, თუ საფრანგეთსაც გული წინანდებურად გერმანიის მტრობით აღარ უთქვამს, შესაძლოა მერე სხვა წევრიც გერმანიის სახლეულობისა ესტუმროს პარიჟსაო. ამის საცდელად,—თუ მართლა საცდელად მოხდა ეს ამბავი,—სწორედ უკეთესი ღონე აღარ შეიძლებოდა, როგორც დედოფალ ვიქტორიის გაგზავნა პარიჟშიო. დედოფალი ვიქტორია ქვრივია გარდაცვალებულის იმპერატორის ფრიდრიხისა, დღევანდელის იმპერატორის მამისა და, თუ საფრანგეთი გულ-დამშვიდებით მიიღებდა ვისმე გერმანიის სამეფო სახლეულობის წარმომადგენელთაგან, ისევ ამისთანა კაცის მახლობელს მიიღებდაო.

იმპერატორს ვილჰელმს ძალიან უნდა დაუმტკიცოს ქვეყანას, რომ უბისმარკოდაც შეუძლიან გერმანიას ცხოვრება და დიდის საპოლიტიკო საქმეების გარიგება. ყოველივე ეს მოსაზრება ძალიან კარგი და პატიოსანი, მაგრამ საქმე ის არის, რომ შემდეგმა გარემოებამ არ გაამართლა და არ დაამტკიცა ამ მოსაზრებათა სინამდვილე, თუმცა-კი ჯერ-ჯერობით მაინც ძნელი სათქმელია, თვით მთავრობანი გერმანიისა და საფრანგეთისა რას ფიქრობენ მორიგების შესახებ. [illegible] მოლოდინი-კი არ გაუმართლდა გერმანიას, რომ საფრანგეთის მხატვრებიც მიიღებდნენ მონაწილეობას ბერლინის სამხატვრო გამოფენაში. მაშასადამე თვით იმპერატორსაც ტყუილად ჩაუვარა იმ საძიმრის დეპეშამ, რომლითაც საფრანგეთის მხატვართა გული უნდა მოეგო. საფრანგეთის მხატვრებმა, როგორც ვიცით დეპეშებით, უარი სთქვეს ბერლინის სამხატვრო გამოფენაში მონაწილეობის მიღებისა, თუმცა დარწმუნებულნი იყვნენ, რომ თუ გამარჯვება დარჩებოდა ვისმე ამ გამოფენაზე, ისევ იმათ უფრო დარჩებოდათ, ვიდრე სხვას ვისმე. ამ გარემოებამ მეტის-მეტად ატკინა გული გერმანელობას. უმეტესმა ნაწილმა ჟურნალ-გაზეთებისამაც დიდად ითაკილა ასეთი საქციელი საფრანგეთის მხატვრებისა და ზოგიერთმა მათ შორის გამოაცხადა კიდეც, რომ ჩვენის სამშობლოს სახელისა და ღირსების დასაცველად ყველანი შევერთდებით და ნებას არავის მივცემთ აბუჩად დაგვეპიროს და არაფრად ჩაგვაგდოსო.

რომ იტყვიან, „ამ ოხერა ადგილას, ძაღლის თავი მარხიაო!“—სწორედ ეს არის. საქმე ცხადია. საფრანგეთი მანამ არ მოიბრუნებს გულს გერმანიაზე, ვიდრე გერმანია საფრანგეთს ან ისევ არ დაუთმობს ომით წართმეულს ელზას-ლორენს, ან არ გაანთავისუფლებს სრულიად ამ ორს პროვინციას. მანამდე-კი ამაო ცდა იქნება, რომ შერიგება მოხდეს გერმანიასა და საფრანგეთ შორის, შერიგება გულით და არა მხოლოდ გარეგნობით, მოსაჩვენებლად. ვინ იცის, იქნება მთავრობა ორსავე ქვეყნისა არის კიდეც ამ საქმის მოხერხების ზრუნვაში და ორივეს ერიდებათ სწორედ იმ ადგილს დაადგან ფეხი, საცა ძაღლის თავი მარხია. ეს-კია, რომ ერთიცა და მეორეც მეთოფ-იარაღებისათვის დიდად ფიქრობს, რომ ვინიცობაა, მორიგება არ მოხდეს და უსიამოვნება გამოერიოთ, დამეგობრების მოწადინებულთ ერთმანეთის განადგურება შეიძლონ. ვგონებთ, სხვას არას მოასწავებს კაპრივის სიტყვები, თქმული სამხედრო ბიუჯეტის განხილვის დროს რეიხსტაგში, 16 თებერვალს: „რაც შეგვიძლიან, ყველაფერს ვაკეთებთ, რათა სვინიდისი წმინდა გვქონდეს; ხოლო ისიც გვინდა, რომ ხელიც ძლიერი გვქონდეს, რათა,—ღმერთმა-კი დაგვიფაროს-და,—ვინიცობაა, ხელ ღონიერობა დაგვჭირდა, მოუმზადებელნი არ ვიყვნეთო“.

◆◆

წვრილი ამბები

ალექსანდრე დიუმა თავისი წიგნის ახალს ტომში „Confessions“-ში ქალების შესახებ ლაპარაკობს და სხვათა შორის ამბობს, რომ ქალების ცხოვრებაში არაოდეს ორი ხანა არ არისო. იმათთვის მხოლოდ ერთი ხანა არსებობს და ეს ხანა არის ხანა სიყვარულისა. გარემოება იცვლება, დროს სხვა ფერი და იერი ედება, სახეც სხვა-და-სხვავდება, ხოლო დედაკაცის გულში გარდა პირველად ჩასახულის სიყვარულისა არავერს ადგილი არა აქვსო. დედაკაცი შეყვარებული, თუ შეუყვარებელი, უყვარდა ოდესმე, თუ არ ჰყვარებია, უნდოდა შეეყვარებია, თუ არ შეეყვარებია, ყოველთვის გეკითხებათ, როგორ მოვიქცე, რას მირჩევთო; მაგრამ არაოდეს ისე არ მოიქცევა, როგორც თქვენ ურჩიეთ, არამედ ისე როგორც თითონ [illegible] საკუთარი გული გაუშინდება. დედაკაცი ასე იმიტომ იქცევა, რომ სულ-ასულ თქვენ დაგეკითხოთ, როგორ გამოვიდე ამ გაჭირვებულის მდგომარეობიდამო. ქალს თუ ვინმე უყვარს,—უყვარს გულ-წრფელად, მაგრამ თითონაც არ იცის რამდენად ეტრფის თავისს საყვარელს. დედაკაცის მდგომარეობა ნაიდაგ უნუგეშო მდგომარეობაა, ამიტომ იმისი ცდა და სურვილიც ისაა, რომ როგორმე უნუგეშო ყოფას თავი დაახწიოს, სანუგეშო და სასურველს მდგომარეობაში ჩავარდეს. ქალი ზოგჯერ დანამდვილებით ამბობს, რომ ჩემი ცხოვრების ე. ი. სიყვარულის დასასრული მოვიდაო, მაგრამ ამავე დროს გული უწინდელის აღტაცებით უძგერს. საყვარელია ისეთი ქალი, რომელნიც უყვლაფერში გატეულიდებენ, ხოლო უფრო საყვარელია ისეთი, რომელნიც თავის თავს ატყუილებენ და ამას იქამდე სწამდათ, სანამ უგანსაცვიფრებლად ამოსუნთქავდნენ. ჩვენთვის „არ ახალია მეგლია“ ის ამბავი, რომ ქალებისაგან ხშირად გავიგონოთ საჩივარი სიყვარულის გამო. ასეთს საჩივარში ქალები დაგვიასახელებენ ორიდამ სამამდე მამაკაცს, მაგრამ ბოლოს არც ერთი ახსოვთ, არც მეორე და არც მესამე. მიუხედავად ამისა ჩვენ მუდამ ყურს ვუგდებთ დედაკაცთა დრტვინვასა და საჩივარს, თუმცა ყოველთვის იმათი საჩივარი იმათი დრტვინვა ერთი და იგივეა, ერთისა და იმავე შინაარსისაა, მაგრამ ჩვენ მაინც ახლად მიგვაჩნია...

— გაზეთს „Figaro“-ში დაბეჭდილია წერილი ემილ ბერჟერისა, რომელიც ჰმოწმობს იმას, თუ რამდენად ეტანებოდნენ ამერიკელნი განსვენებულის მხატვრის მეისონიეს ნაწარმოებს. შვილი ამ გამოჩენილის მხატვრისა—შარლი—თავის მამის შეგირდი იყო და დროს გასატარებლად სახელოსნოში ჰმუშაობდა. ერთხელ ერთს საქველ-მოქმედო აზრით გამართულს ლატარიას მისი ხელით ნახატი სურათი შესწირა, რაზედაც თავის სახელი და გვარი სრულად მოაწერა. ითამაშეს ლატარია და ეს სურათი ვიღაც მენახშირეს ერგო. ორმა ამერიკელმა უთვალთვალეს ამ ამბავს და მენახშირეს სურათში 1,500 ფრანკი შეაძლიეს. მაგრამ მენახშირე იმდენად სულელი არ გამოდგა, რამდენადაც ამერიკელთ ეგონათ. იმას ერთხელ წაეკითხა სადღაც, თურმე ბედი ეწია გამოჩენილს მხატვრის მილლის მიერ დახატულს სურათს „Angelus“-ს და ამიტომ იფიქრა, რომ, თუ ამ სურათში 1,500 ფრანკს მაძლევენ, რატომ მეტი არ უნდა ღირდესო. მოდი, 30,000 ფრანკს ვთხოვ, ეგებ გამოღიმოს ბედმა და მომცენო. ასეც მოიქცა და წარმოიდგინეთ იმისა გაკვირვება, როცა ამერიკელებმა ხმა-ამოუღებლივ მიუთვალეს 30,000 ფრანკი და სურათი წაიღეს. ამერიკელთ, რასაკვირველია, იმედი ჰქონდათ, რომ თავიანთ ქვეყანაში ამ სურათს ერთი-ორად მეტად გაასაღებდნენ. შარლ მეისონიემ გაიგო ეს ამბავი თუ არა, მაშინვე მონახა ამერიკელნი და ძლივ-ძლივობით დაარწმუნა, რომ სურათი ჩემი ნაწარმოებია და არა მამაჩემისაო. მისცა 30,000 ფრანკი და სურათი ისევ უკან დაიბრუნა.

რუდოლფ ვირხოვმა ჟურნალ „Garten Laube“-ში დაბეჭდა მოგონებანი შესახებ განსვენებულის შესანიშნავის ენათმცოდნის შლიმანისა. შლიმანიო, ამბობს ვირხოვი, დიდის ნიჭისა და უნარის პატრონი იყო და კიდევაც ამ იშვიათის ნიჭის წყალობით გახდა გამოჩენილი კაციო. პირველად ის ამსტერდამში შრედერის სავაჭრო სახლის შეგირდი იყო და, რაკი შენიშნა, რომ ამ სავაჭრო სახლს დიდი ურთიერთობა ჰქონდა რუსეთთან და რუსული ენა-კი არავის ამ სახლში მოსამსახურეთაგანმა არ იცოდა, ხელი მიჰყო რუსულ ენის შესწავლას და ჩქარა კარგი ადგილიც ჩაიგდო ხელში. შემდეგ გაგზავნილ იქმნა პეტერბურგს, სადაც, ყველას მოეხსენება, თუ რამდენად განკარგდა იმისი საქმე. შლიმანი ისე გაიტაცა სხვა-და-სხვა ენათა შესწავლამ, რომ თავისი დედა-ენის ზოგიერთი სიტყვები და განსაკუთრებით „პროვინციალიზმი“ დაავიწყდა და საჭირო დროს ძლივს მოიგონებდა. არაბული ენა მაჰმადის ყორანიდამ შეისწავლა და ისე კარგად შეისწავლა, რომ ზოგიერთი ადგილი ყორანიდამ ზეპირად იცოდა. ვირხოვი მოგვითხრობს, რომ ერთხელ არაბთა სალმრთო წერილის ცოდნა ძალიან გამოგვადგა შლიმანს და მე, როცა 1888 წ. მდინარე ნილოსის (აფრიკაში) მარცხენა ნაპირად ვმოგზაურობდითო. ამ დროს ეს მხარე მგზავრთათვის დიდს შიშსა და განსაცდელს წარმოადგენდა, რადგანაც იქაური დავრიშები აჯანყებული იყვნენ. მაგრამ, რაკი მუსულმანთ გაიგეს, რომ მე მკურნალი ვიყავი და შლიმანი კიდევ იმათი ენის მცოდნე, მეგობრულად მიგვიღეს და ეს მეგობრობა დღითი-დღე ძლიერდებოდა. განსაკუთრებით დიდს სიამოვნებას გრძნობდნენ არაბნი, როცა შლიმანი იმათ შესანიშნავს ადგილებს მოუთხრობდა ყორანიდამ. არაბთ ეს ამბავი იმდენად გაიტაცებდა ხოლმე, რომ პირ-ქვე ემხობოდნენ მიწაზე და ვერ გამოერკვიათ სიზმარში იყვნენ თუ ცხადში, როცა ასეთს საოცარს ამბავს ხედავდნენ.

◆◆

წერილი რედაქციის მიმართ

14 აპრილს 1890 წლის „ივერიის“ მე-77 ნომერში დაბეჭდილი იყო ეკატერინენფელდიდგან ჩემდა შესახები კორესპონდენცია, რომელზედაც ჩემმა პასუხმა მისთვის დაიგვიანა, რომ ქალაქში არ ვიმყოფებოდი. ზემოხსენებულ წერილს პასუხს არ მივცემდი, რომ კორესპონდენტს თავისი სახელი გამოეცხადებინა, რადგანაც მაშინ ყურადღებას არავინ მისცემდა, რაკი იმას ყველა იცნობს. ბ-ნი კორესპონდენტი იწყებს პირველად მოთხრობას მასზედ, რომ თრიალეთის საზოგადოებაში თ. ა. ორბელიანოვის მამულში ჩამოდის ერთად-ერთი მდინარე „მუშევარა“ ანუ „ბაშკიჩეტკა“ და ბაშკიჩეტკას უწოდებენ იმიტომ, რომ აქ, ამ მდინარეზედ სოფელი გაშენებული დუხაბორებისა სახელად ბაშკიჩეტკაო. ძალიან შემცდარია თქვენი მწერალი, უფრო კარგად გაიგოს ადგილობრივ ან გასინჯოს თფილისის გუბერნიის კარტა და დარწმუნდება, რომ იმ მდინარე წყალსა ჰქვიან „მოშევარა“ და არა „მუშევარა“ ანუ „ბაშკიჩეტკა“ და არც სოფელს დაარქვეს ბაშკიჩეთი იმ მიზეზით, რომ დუხაბორების გაშენებულია; თითონ მამულს რამდენიმე საუკუნე რქმევია „ბაშკიჩეთი“ რაიცა არის თათრული სიტყვა და არა რუსული. უმეტესი სიცრუე ის არის, ვითომ თავ. ა. ორბელიანოვის მამულებში ერთად-ერთი მდინარე წყალი ჩამოდის: სხვა-და-სხვა ბევრ მამულებში, სადაც-კი ეკუთვნის თავ. ორბელიანსა, ბევრად-ბევრი მდინარე წყლებია და ყველა მდინარეს სხვა-და-სხვა სახელი აქვს. ამის დასარწმუნებლად, თუ ჰნებავს ბ-ნ კორესპონდენტს, გავაშინჯებ მეკვლოის პლანსა; განსაკუთრებით ბაშკიჩეთის მამულს სამი მდინარე წყალი აქვს: „მოშევარა“, „მამუთლო ან ორზუმანა“, (სათავე იწყობა ბარონ კუჩენბახის მამულში) და ილუბლოს ან შინდარის წყალი“, (სათავე იწყობა კნეინა ბარიატინსკის მამულში). შემდგომ კორესპონდენტი მოგვახსენებსთ: მოშევრის ანუ ბაშკიჩეთის მდინარე, როდესაც-კი თავის ქერქშია, ძალიან მშვიდი და წყნარი არისო, მაგრამ ნიაღვრების დროს ძალიან გაწყრომა იცისო—ასე, რომ უძნელდებათ გასვლა-გამოსვლა არამც თუ ქვეითა კაცებს, არამედ ცხენებს, და ფურგუნებსაო. მიკვირს კორესპონდენტმა სთქვა ერთი მართალი: ნიაღვრების დროს, არამც თუ მოშევრის მდინარეზედ უჭირთ ხალხს გასვლა-გამოსვლა, არამედ ყველა უბრალო ხევებშიაც. და თვით თქვენ, ბ-ნო რედაქტორო, ავჭალის ქუჩაზედ რამდენიმე საათი, ზოგჯერ მთელი დღე სახლში დამწყვდეული ბრძანდებით ხოლმე ნიაღვრების გამო, მაგრამ ამ შემთხვევისთვის ხიდებს არავინ აკეთებს. არც ის არის მართალი ვითომ მოშევრის მდინარეზედ იყოს ერთად-ერთი გზა, რომელსაც ვერც ქვეითი, ვერც ცხენიანი და ვერც ფურგუნი ვერ ასცდება. აგრეთვე ვინც ბორჩალოში ნავალია, იცის ეს გზა, რომელზედაც ბორჩალოდამ, კახეთიდამ და სხვა მაზრებიდამ მთაში წამსვლელი ვერ ასცდებათ; ჩანს ბ-ნ კორესპონდენტს ან არსად უვლია ბორჩალოში ან სტეჟის სიტყვის გასაგრძელებლად; მე გასწავლი ბ-ნ კორესპონდენტს გზებს, ან ვსთხოვ კარგად გამოიძიოს და სხვა აღმოჩნდება: კახეთიდამ და შირაქიდამ ფშავთ და თუშთ, აგრეთვე ტფილისის ხალხთ თავიანთ ცხვრითა და საქონლით სრულებით არც უვლიათ, არც დადიან ბორჩალოზედ, ამათი გზებია ალბულახზედ და მანგლისზედ; ბორჩალოში ლორის მთებზედ, ესე იგი ლელვარზედ, ალაყანსასა, ჩარასხასა და ნაწილ ბოლო აღრიჯის მთებზედ წამსვლელი ხალხი მიდის ოთხ გზაზედ: 1) ალქორბზედ ან ჰპიკალზედ; 2) ფასრალოზედ; 3) ჩატახსა ანუ ლოქიზედ და 4) დიდ ეკატერინოფელდის ანუ დუმანის ხეობაზედ, სოფელ კარაკლისი და კარანცლოვის გზაზედ; წალკის მხარეზედ არჯევნის მთაში და ზემო აღრიჯარისის მთაში წამსვლელი მიდის ალბულახის და დარბაზის სერზედ, გზები ხომ არის; შუა აღრიჯარში ხალხი თუმცა მიდის ბაშკიჩეთზედ, მაგრამ მოშევრის მდინარეზედ არ გადის რადგანაც მოკლე და კარგი გზა ბაშკიჩეთიდამ მარჯვნივ სოფელ ისლამლოზედ და კამარლოზედ მიდის; იმ გზაზედ, რომელიც ბაშკიჩეთში მოშევრის წყალზედ მიდის, მარტო სამი-ოთხი სოფლის ხალხი დადის, ესე იგი: გაურ-არხლები, ტაშტი-უგლარლები, ასან ხოჯალოელები და ყოჩულოლები, მაგრამ ესენიც იმ დროს მიდიან, როდესაც მოშევარა პატარა და წყნარი არის, თუ არა და დუმანისის დიდ გზაზედ, საფახლოზედ, ამამლოზედ და პეტაკლოზედ ან ბოლას ქესანის გზაზედ; ზოგნი მიდიან ბაშკიჩეთზედ, ილუბლოზედ და შემდგომ მთაში ადიან და ასცდებიან ხოლმე მოშევრის წყალსა,—მაშასადამე არამც თუ ყველა მთაში წამსვლელი ბაშკიჩეთის გზაზედ დადის, ისინიც ვისაც უვლია და დადის ხოლმე ამ გზაზედ, ასცდებიან ხოლმე ბაშკიჩეთსა.—2., ბ-ნი კორესპონდენტი მოგახსენებთ რომ ბაშკიჩეთის გზაზედ ძალიან საჭიროა ერთი მკვიდრი და სამუდამო ხიდიო, რომლის გაკეთება მოინდომაო ერთმა „მადლიანმა“ კაცმა თათარმა ყოჩულოში მცხოვრებელმაო ომარ-ყამბარ ოღლიმაო, მაგრამ იდია ხერხეულიძემ დაუშალა და სუდიისაც პირობის წერილი, შეკრული ომარ-ყამბარ-ოღლისაგან ოსტატებთან მოუშალაო. სიცრუეს კორესპონდენტი აქაც არ მოჰშორდებია. თუ საბუთით დამიმტკიცებს, როდის ან რა ნაირათ დაუშალე „მადლიან კაცსა“ ხიდის გაკეთება, მადლობელი დავრჩები, რადგანაც კორესპონდენტი მუდამ ეკატერინენფელდში იმყოფება მოსახლეთ, ძალიან ადვილათ შეუძლიან სუდიდამ ცნობები აიღოს ჩემი საჩივრისა ან სუდის განაჩენისა ანუ თრიალეთის ბოქაულის და მამასახლისის სთხოვოს ამგვარი ცნობები, და განმიმეოროს მართლა ჩემგან გაგზავნილ კაცებს ან „მადლიან კაცისათვის“ ან ოსტატებისათვის საქმით, ანუ სიტყვით დაუშლიათ ხიდის გაკეთება თუ არა; ორ თუ სამს ზაფხულის წინათ მაზრის უფროსი ბძანდებოდა სახლობით სოფ. ბაშკიჩეთში და ეცოდინება, თუ მე, ან ჩემგან გაგზავნილ კაცებს დაუშლიათ ხიდის გაკეთება, მაშასადამე იმასაც შეუძლიან მოწმობა მისცეს ამ საგანზედ ბ-ნ კორესპონდენტს.

მე კორესპონდენციის გარემოებას აგიხსნით! მარტის 17 ამა წელსა მე გახლდით შულავერში, იქიდამ გადავედი სოფ. ყოჩულოში, სადაც დავრჩი ორი დღე; აქ სხვათა ახალ ამბებთა შორის მითხრეს ომარ-ყამბარ-ოღლი ბაშკიჩეთში აპირებს ხიდის გაკეთებას თავის სულის მოსახსენიებლად და სასახელოთაო; მე იმ კაცს, ვინც მითხრა, ვუპასუხე „ორმოც-და-ათი ხიდი რომ გააკეთოს მაშინაც ვერ მოინანიებს იმოდენა ცოდვებსა, რაც იმის კისერზედ და სულზედ

წყეს-მეთქი". ეს სიტყვები უამბიათ უამბარ ოდლისათვინ და იმასაც მაშინვე უცნობებია თავის დიდ მეგობრისათვის თავ. ფ. თარხან-მოურავისათვინ. ეს ბატონი ჩემი მტერია და დაიბადა კორრესპონდენცია. ერთი ხიდის გაკეთებით კაცი ვერ მოინანიებს ცოდვებს, არამც თუ წაუგა „დიდი შეძლება", ასე თუ ისე შეძინებული. ვერც მადლიან კაცად ვიცნობ იმ პირს, რომელსაც სოფელმა განაჩენი შეუდგინა გადასახლებისა. თუ ბატონს კორრესპონდენტს ჰსურს შეიტყოს, რა „მადლიანი კაცი" არის ომარ უამბარ ოდლი, გასინჯოს კამერალის აღწერა 1860 და 1873 წლისა, იქიდამ სცნობს რა მადლიანი კაცი ყოფილა: არა-ნაკლებ ამაზე გამოსადეგი იქნება კორრესპონდენტისათვის თვალი ჩაავლოს დოქტორ ჩაშნიცკის გამარცვის და დაჭრის საქმეს, ციხის სიებს ტუსაღებისას და იქიდამ ბევრ „მადლიან" მოქმედობას ამოიკითხავს ამ კაცისას.

3) კორრესპონდენტი გარწმუნებთ, რომ, ბაშკიჩეთის მდინარეზედ მე მქონდა ბეწვის ხიდი გაკეთებული და ვინც მასზედ დადიოდა: კაცი, დედაკაცი, ბავშვი, საქონელი, სულზედ თითო შაურს ვართმევდი, ასე რომ წელიწადში მქონდა შემოსავალი ას თუმნამდე. მე გარწმუნებთ, რომ იქაური ბოქაული უშველის ადვილად ამ საგანზედ გამოძიებასა და ძნელი არ იქნება ერთი რამ ამ სიტყვებისა საბუთი წარმოადგინოს კორრესპონდენტმა; მე მოგახსენებთ, რომ არც ხიდი გამიკეთებია სადმე და ჩემს დღეში გროშიც არავისთვისმე არ გამომირთმევია, წინააღმდეგ შემთხვევაში მეც იმისთანა მადლიან კაცად მიცნოს როგორც ომარ-უამბარ-ოდლი და თუ საბუთს არ წარმოადგენს, მაშინ თითონ ავტორმავე იგრძნოს, რა საქციელია ტყუილ-უბრალო ენა-ჭარტალობა. ჩვიდმეტის წლის განმავლობაში რაც მე თ. ალ. ორბელიანის მამულები მაბარია, უნდა ამეღო ათას შვიდას თუმნამდე. ამოდენა ხანში ბევრი მაზრის უფროსი, ბოქაული და მამასახლისი ყოფილა და ეხლაც არიან. ჰკითხოს ამათ და ხალხსა, მისცენ მოწმობა ბ-ნ კორრესპონდენტსა ამ საგანზედ. იქნება „მადლიანმა" კაცმა იმიტომ გააკეთა მკვიდრი და სამუდამო ხიდი, რომ იქიდამ ელის დიდ-ძალ მოგებასა და შემოსავალსა, რასაკვირველია? თუ მე ბეწვის ხიდიდამ ასი თუმანი მქონდა შემოსავალი წელიწადში, მკვიდრი ხიდი მისცემს სამას თუმანს შემოსავალსა. ღმერთმა შეარგოთ ამისთანა შეძლებული ფული, როგორც „მადლიან კაცსა", აგრეთვე ბ-ნ კორრესპონდენტსა.

თ. ილია ხერხეულიძე

◆◆

დეპეშა

21 თებერვალი

პეტერბურგი. „Правит. Вѣстник"-ი იუწყება, რომ დიდი მთავარი გიორგი ალექსანდრეს ძე ეხლა უფრო უკეთ არის, ვიდრე ადრე იყო, თუმცა სრულ დონეზედ დადგომისათვის საჭიროა, რამდენსამე ხანს თბილ ჰავიან ადგილებში იცხოვროს. როცა მისი უმაღლესობა ათინაში მობრძანდა, მაშინ იქავე მოვიდნენ პეტერბურგიდამ გამოგზავნილი მისდა სამკურნალოდ საპატიო ლეიბ-მედიკი ალშევსკი. 23 თებერვალს დიდი მთავარი ასე სამიოდე კვირით ალჟირში აპირებს წაბრძანებას. ზემოხსენებულთა გარდა მის უმაღლესობას თან ახლავს გენერალი ოლსუფიევი.

ბერლინი. ელზას-ლორენის ერობის კომისიამ დაადგინა: ვიშუამდგომლოთ იმპერატორის წინაშე, რომ სრულიად გაუქმოს, ან, სულ არა იყოს-რა, შეამსუბუქოს მაინც საპასპორტო კანონი საფრანგეთიდამ მოსულთა წინააღმდეგ. დავარწმუნოთ მისი უდიდებულესება, რომ ვერავითარი გარეგანი ამბოხება ვერ შეიძლებს, ვერ შეარყევს ერთგულებს ელზას-ლორენის მკვიდრთასა.

კიდევ დაიწყეს ლაპარაკი იმის შესახებ, რომ ახალ სავაჭრო ხელ-შეკრულობაში, რომელიც ავსტრი-ვენგრიას და გერმანიას შუა უნდა შესდგეს, პურის გადასახადი რუსეთის საზიანოდ იქნება დადგენილიო.

რომი. დეპუტატთა პალატაში რუდინიმ განაცხადა: იტალიას არა სურს დაარღვიოს სამთა კავშირი, ხოლო ამასთანავე განზრახვა აქვს მეგობრობა გაუწიოს საფრანგეთს, რომელიც მას არაფრით ემუქრება ხმელთა შუა ზღვაზეო. რაც შეეხება მაშკოვის ექსპედიციას, რუდინიმ სთქვა, რომ ეს ექსპედიცია სამეცნიერო ექსპედიციაა და იტალიის მთავრობა თავის დახმარებას არ დაუშურებს, რადგან ნეგუსთან კეთილი განწყობილება აქვსო.

პეტერბურგის ბირჟა, 19 თებერვალი

	მყიდველ-ნი.		გამყიდველ-ნია.		გაყიდუ-ლია.	
	მან.	კ.	მან.	კ.	მან.	კ.
ხუთ-მანეთიანი ოქრო .	6	82	6	86	—	„
ტამოჟნის კუპონები . .	$136^{3}/_{4}$		137		—	„
მანეთიანი ვერცხლის ფული.	1	06	1	08	—	„
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	$237^{1}/_{2}$		—	„	—	„
—მეორისა	229		—	„	—	„
სახელმწიფო თავად-აზნაურობის ბანკის ფურცელი	$210^{1}/_{4}$		—	„	216	
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა .	—	„	—	„	—	„
ქუთაისის ბანკისა . .	—	„	—	„	—	„
ტფილისის საურთიერთო ნდობის საზოგადოებისა. . . .	—	„	—	„	—	„

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზე

ბათუმიდამ გადის: ხუთშაბათობით ნაშუადღევის 4 საათზედ მოკლე გზით და ნოვოროსისკსა და კერჩში შეივლის.

შაბათობით საღამოს 8 საათზე შორის გზით (ყველა ნავთ-სადგურებში შეივლის).

კვირაობით საღამოთი, საზღვარ-გარეთ, სტამბოლამდე მიდის.

ბათუმში მოდის ოდესიდამ: სამშაბათობით შუა-ღამისას შორის გზით.

პარასკეობით დილით ოდესიდამ მოკლეს გზით (კერჩსა და ნოვოროსიისკში შესვლით).

შაბათობით დილით სტამბოლიდამ.

ფოთიდამ ბათუმში მოდის. სამშაბათობით — იმის შემდეგ, როცა სოხუმიდამ მოდის გემი შორის გზით. ხუთშაბათობით — დილის 9 საათზე და მიასწრობს მოკლეს გზით მოსიარულე კავკასიისა და ყირიმის გემსა.

შაბათობით დილის 9 საათზე და მიასწრობს შორის გზით მოსიარულე კავკასია-ყირიმისა და რუმელია-ანატოლისკენ წამსვლელს გემებს.

ბათუმიდამ ფოთს მიდის პარასკეობითა და კვირაობით. რაკი გემი მოვა ფოთიდამ, ბათუმის სააგენტო გადასწყვეტს ხოლმე, როდის წავა უკან.

ამას გარდა ყოველ-კვირა ფოთში მოდიან ოდესიდამ და ყირიმ-კავკასიის ნავთ-სადგურიდან გადაწყვეტილს ვადაზე გემები.

განცხადებანი

ახალგაზდა ქალი

ეძებს გაკვეთილს ფრანგულის ენისას. იცის ქართული და რუსული ენაც.

ადრესი: შუაბაზარი, კათოლიკეთა ქუჩა, № 23.

(3—1)

გამოვიდა და ისყიდება
მხოლოდ „წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში"

პატარა კახი

ისტორიული ხუთ-მოქმედებიანი დრამა ლექსად

აკაკისა

ფასი 50 კაპ.

„წერა-კითხვის საზოგადოების"
წიგნის მაღაზიამ

მიიღო გასასყიდად ახალი წიგნები.

	მან.	კაპ.
Кавказскій стѣнной календарь. რუსულ-ქართულ-სომხურ-თათრულ ენებზე	1	„
მიბაძვა ქრისტესი წიგნი III—IV ყდით . . .	„	80
სურამის ციხე	„	25
საგულისხმიერო აზრები ვეფხვის ტყაოსნიდამ. .	„	10
სამი ისტორიული ხრონიკა ე. თაყაიშვილისა. . .	1	„
ქართული წერის დედანი და ხატვის ნიმუშები ს. დათეშიძისა	„	25
Древнѣйшіе предѣлы разселенія грузинъ по малой Азіи А. Хаханова	„	50
ქართული სახელმძღვანელო ნოტებისა	„	60
ოქროს ხოხობი, ლ. [illegible]შვილისა	„	5
არჩილიანი, გამოცემ. მაჩიტაძის—დიმელისა . . .	„	75
მარაბდა პოემა ა. ფურცელაძისა	„	20
თხზულება რ. ერისთავისა II ნაწილი	„	40
ქიტესა, მოთხრობა ან. ფურცელაძისა	„	15
ბატონყმობა საქართველოში რუსეთთან შეერთებამდის, ისტორიული გამოკვლევა ა. ხახანაშვილისა.	„	50
დაბადება და აღზრდა ერეკლე ბატონიშვილისა ლეგენდა, ლექსად, ბაჩანასი	„	15
კიკოლას ნაამბობი, ისტორიული პოემა აკაკისა .	„	20
განკიცხული, მოთხრობა ა. მოჩხუბარიძისა . . .	„	60
ძეგლის დება მეფე გიორგი ბრწყინვალესი, იურიდიული მონოგრაფია ნ. ურბნელისა	„	25
ბორკილი, დრამა ოთხს მოქმედ. ა. სუმბათაშვილისა, ნათარგ. ა. მ. ახნაზაროვისა	„	40
იავნანამ რაჰქნა, მოთხრობა მოზრდილი ყმაწვილებისათვის ი. გოგებაშვილისა	„	10
თხზულებანი ი. დავითაშვილისა	„	80
გრამატიკა ქორდანიასი .	„	55

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

ივერია

1891 წ. 1-ს იანვრიდამ გამოვა ყოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს.

12	თთვით. . .	10 მ.—კ.	6	თთვით. . .	6 მ.—კ.
11	„ . . .	9 „ 50 „	5	„ . . .	5 „ 25 „
10	„ . . .	8 „ 75 „	4	„ . . .	4 „ 70 „
9	„ . . .	8 „ — „	3	„ . . .	3 „ 50 „
8	„ . . .	7 „ 25 „	2	„ . . .	2 „ 50 „
7	„ . . .	6 „ 50 „	1	„ . . .	1 „ 75 „

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ „ივერია" მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარედ მცხოვრებთ უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ, Въ редакцію газеты „ИВЕРІЯ".

თუ ტფილისში დაკვეთილი გაზეთი ტფილისის გარეშე ადრესზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თვის განმავლობაში დაიკვეთა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თვის პირველ დღიდგან გაეგზავნება. განცხადებანი მიიღებიან გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დაბეჭდვისათვის:

ა) მეოთხე გვერდზედ თითოჯერ სტრიქონი 8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი 30 მანათი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანათი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოიანგარიშება იმის კვალობაზე, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერი და საგაზეთოდ დანიშნული წერილები (კორრესპონდენციები) რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოიგზავნოს. მიღებული ხელ-ნაწერები, არა საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქმნება. არ-დასაბეჭდს ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მერე რედაქციას ველარ მოსთხოვენ.

არა-გვარს მიწერ-მოწერას არ დასაბეჭდთა ხელ-ნაწერებისა და წერილების შესახებ რედაქცია არა კისრულობს.

პირდაპირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ დღე, კვირა-უქმებს გარდა, პირველ საათიდგან სამ საათამდე და საღამოობით 7-დგან 8 საათამდე.

რედაქცია იმყოფება: კუკიაში, ნიკოლოზის ქუჩაზე, თ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21.

„დასავლეთი"

ახალი რესტორანი, ვერაზე, მებურნუთოვის სახლებში, ფოსტის სადგომის გვერდით.

რესტორანის სადგომი ახლად შეკეთებულია და თბილი. საჭმელები ევროპიული და ჩვენებური; საუკეთესო ბუფეტია. სასმელები ევროპიული და ჩვენებური.

სადილები დღიურად და თვიურად შეიძლება თვითონ რესტორანში მიიღონ ან ბინაზე, შინ სახლში, წაიღონ. რესტორანში ცალკე ოთახებიცაა, მშვენიერად მორთული და მოწყობილი.

ფასები ყველაფრისა იაფია.

თავმდები ვართ, რომ ხორაგეული სუფთაა და ბუფეტი უნაკლულო.

ნ. ჩიკვაიძე და
ს. მელიძგაური

(40—19)

«წერა-კითხვის საზოგადოების» წიგნის მაღაზიაში
ისყიდება შემდეგი სახელმძღვანელონი, შედგენილნი გოგებაშვილის მიერ

Русское Слово, ნაწილი პირველი, გამოცემა მეორე, შესწორებული და შევსებული, მრავალი სურათებით და რუსული დედანით. ფასი ექვსი შაური. ვინც ნაღდს ფულზედ იყიდის არა ნაკლებ ოც-და-ათის ცალისა, წიგნი დაუთმობა ხუთ შაურად. ყდისათვის დაემატება რვა კაპეიკი.

Русское Слово, ნაწილი მეორე, გამოცემა მეორე, შესწორებული და შევსებული, მრავალი სურათებით; ფასი ორი აბაზი. ვინც ნაღდს ფულზედ იყიდის არა ნაკლებ ოც-და-ათის ცალისა, წიგნი დაუთმობა 32 კაპეიკად. ყდისათვის დაემატება რვა კაპეიკი.

Руководство для учителей къ преподаванію по Русскому Слову". ფასი ათი შაური. ვინც ნაღდს ფულზედ იყიდის არა ნაკლებ ათის ცალისა, წიგნი დაუთმობა ორ აბაზად.

Тифлисъ, Дов. цен. 21-го Февраля 1891 г. Типографія Я. А. Мансвѣтова, на Лорисъ-Меликъ. ул. домъ Мдивани. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.